

Sestdiena, 24. maijs, plkst. 19.00

VIVALDI. VENĒCIJA. DŽOVANNI SOLLIMA

Džovanni SOLLIMA | Giovanni SOLLIMA, čells
Federiko GULJELMO | Federico GUGLIELMO, vijole
Orķestris "Il Pomo d'Oro"

PROGRAMMA

I DAĻA

Kipras tautas deja *Kartsilamades I* ("Karcilama I"), Džovanni Sollimas pārlikums vijolei, čellam un instrumentu grupai

Džuzepe TARTĪNI (1692–1770) Venēcijas gondoljeru dziesma ("Taso dziesma") *Lieto ti prendo e poi*

Džovanni SOLLIMA (1962) *Il Concerto Perduto* ("Pazaudētais koncerts") čellam, stīgām un *basso continuo* (no Vivaldi čellkoncerta RV 787 *Per Teresa* vienīgās instrumentālās partijas)

I. *Allegro*

II. *Andante*

III. *Allegro molto*

Antonio VIVALDI (1678–1741) Koncerts vijolei, čellam, stīgām un *basso continuo* Sibemolmažorā RV 547

I. *Allegro*

II. *Andante*

III. *Allegro molto*

Arberešu tautas melodija *Moj e Bukura More*, Džovanni Sollimas pārlikums čellam, stīgām un *basso continuo*

Starpbrīdis: 30 minūtes

II DAĻA

Džovanni SOLLIMA (1962) *Moghul* vijolei, stīgām un *basso continuo*

Kipras tautas deja *Kartsilamades II* ("Karcilama II"), Džovanni Sollimas pārlikums vijolei, čellam un instrumentu grupai

Kipras tautas deja *Kartsilamades III* ("Karcilama III"), Džovanni Sollimas pārlikums vijolei, čellam un instrumentu grupai

Antonio VIVALDI (1678–1741) *Koncerts Il Proteo, o sia il mondo al rovescio* ("Protejs jeb Pasaule kājām gaisā") vijolei, čellam, stīgām un *basso continuo* Famažorā RV 544

I. *Allegro*

II. *Largo*

III. *Allegro molto*

Antonio VIVALDI (1678–1741) Rečitātīvs no koncerta *Grosso Mogul* vijolei un *basso continuo* RV 208

Džovanni SOLLIMA (1962) *The Family Tree* ("Ciltskoks") vijolei, čellam, stīgām un *basso continuo*

Venēcija ir tradīcijām un kultūras slāņiem sablīvēta pilsēta, – vieta, kur gadsimtu gaitā dabiski izveidojusies auglīga augsne mākslas uzplaukumam. Tā būvēta uz aptuveni 120 salām, ko šķērso 177 kanāli, un pilsētu caurvij 391 tilts. Venēcija ir gluži kā ūdens labirints, pilna ar maziem celiņiem un ieskautiem laukumiem, slēptiem muzejiem un nošķirtām, gadsimtiem senām baznīcām. Pilsēta, kurā, kā raksta itāļu filozofs Džordžo Agambens, dzīvot mūslaikos ir tas pats, kas lasīt tekstu mirušā valodā.

"Pilsēta un valoda glabā sevī vienu un to pašu utopiju un vienu un to pašu sabrukumu, mēs savā pilsētā esam sevi izsapņojuši un pazaudējuši tāpat kā savā valodā, un būtībā tās ir tikai šī sapņa un šīs nomaldīšanās formas. Ja salīdzinām Venēciju ar valodu, tad dzīvot Venēcijā ir kā mācīties latīņu valodu, mēģināt burtot mirušu valodu, iemācīties nozaudēties un atkal sevi atrast deklināciju šaurajās ejās un tur, kur negaidīti paveras supīns un nākotnes infinitīvs. Ar nosacījumu, ka atceramies: nevienu valodu nekad nevajadzētu saukt par mirušu, jo, tā vai citādi, tā vēl runā un tiek lasīta.

Džovanni Sollimas un orķestra *Il Pomo d'Oro* radītā programma ir veltījums Venēcijai, kurā savulaik saplūda dažādas kopienas no Vidusjūras apkaimēm līdz pat Levantei un no ziemeļiem. Šis raibums mūsdienās ir zudis, un uz pagātņi norāda vairs tikai toponīmi: Grieķu bulvāris, Slāvu krastmala, Albāņu skvērs, Turku preču nams, Horvātu ieliņa, Mauru iela, Vācu laukums, Armēņu pasāža... Daļu minēto krāsu un noskaņu varēs saklausīt grieķu, albāņu, slovēņu, arī sicīliešu un venēciešu tautas mūzikas ritmos un noskaņās, ko ar cieņu un pietāti pret aizgājušā laika kultūras bagātībām, līdzās rindojuši mūziķi. Šī programma ir izcils montāžas darbs, jo tajā apvienotas divu venēciešu – Antonio Vivaldi un Džuzepes Tartīni kompozīcijas, tautas mūzikas nospiedumi, kā arī komponista un čellista Džovanni Sollimas oriģinālmūzika. Un šajā kontekstā pati Venēcija kļūst par 'zudušo koncertu', kurā pilsētas kultūras bagātības mums ļauts baudīt caur atmiņu un laikmetīguma prizmu.

Palermo dzimušais sicīlietis Džovanni Sollima šodien pietuvojies teju rokzvaigznes tēlam. Viņa radītās programmas un arī skaņdarbi bieži vien ir konceptuāli pārdomāti, un kultūru daudzslāņainībai tajos atvēlēta īpaša vieta. Pietiek ielūkoties Džovanni Sollimas komponēto skaņdarbu nosaukumos, lai gūtu priekšstatu par interešu daudzpusīgumu, kas atspoguļojas viņa vairāk nekā 40 gadu ilgajā karjerā: tā aptver diapazonu no Empedokla līdz Dilanam Tomasam un Brūsam Čatvinam (grāmata *Songlines*), no Boisa līdz Leonardo un Vorholam; tepat arī Pazolīni, Freids, Bariko, Mikelandželo, Borromīni, Džordāno Bruno. Netiek apieti aktuālie notikumi Itālijā (skat. mafijas slaktiņiem veltītās kompozīcijas *Segno*, *Anno Uno*) un citās zemēs (piemēram, sadarbība ar Mumiju Abu Džamalu). Džovanni Sollimam nav svešs arī anahronisms – vienā no viņa pirmajām kompozīcijām *Musica per sonar a più stromenti* (1979) veidots dialogs starp antīko un mūsdienīgo. Turklāt var pamanīt, ka Sollimam tuva ir fragmentu estētika: "Pirmais fragments" no Empedokla, Šūberta *Quartettsatz*... Pazolīni fragmenti, u.c. Viņš sadarbojies ar pasaules spožākajiem mūzikas un mākslas meistariem, vairākas partitūras radījis kinolentēm, tostakt Pītera Grīneveja, Boba Vilsona, Petera Šteina un citu nozīmīgu režisoru darbiem. Kopš 2010. gada Sollima ir mācībspēks Romas *Santa Cecilia* Nacionālajā akadēmijā, 2018. gadā Amsterdamā viņa veikums

tika novērtēts ar čellista Annera Bēlsmas balvu. Džovanni Sollimas rokās dzied 1679. gadā Kremonā darināts Frančesko Rudžēro čells.

Karcilama ir kipriešu tradicionālā deja ar dzīvīgu, enerģisku ritmu. Tā plaši izplatīta arī Turcijas ziemeļu reģionos un Grieķijā. Karcilama bieži tiek dejota kāzās vai kopienas pulcēšanās reizēs Kiprā, radot spēcīgu vienotības un saiknes izjūtu dejotāju vidū (to dejo gan vīrieši, gan sievietes). Nosaukums *Kartsilamades*, domājams, cēlies no vārda "karsilama", kas apzīmē dejas īpašo pagrieziena vai griešanās veidu un atgādina sveicienu. Dejai raksturīgs īpatnējs 9/8 taktsmērs, taču tas nebūt nav mazliet kustīgāks valsis. Ritmiskā pulsa iekšējais dalījums (2+2+2+3) ziemeļeiropieša ausij skan gana eksotiski.

Džuzepe Tartīni dzimis Piranā, Istras pussalā, kas agrāk bija Veneto reģiona daļa, bet šodien ir Slovēnijas teritorija. Atpazīstamību Tartīni iemantojis ar koncertiem un sonātēm vijolei, jo īpaši ar sonāti "Vēlnieka trilleri", kas, ieņemot daudziem citiem renesanses un baroka mūzikas veikiem, neizzuda no koncertdzīves arī romantisma periodā. Komponists pats bija izcils vijolnieks, tieši viņam piederējusi Antonio Stradivāri pirmā darinātā vijole. Vairums Tartīni sonāšu rakstītas solo vijolei, – Tartīni patika spēlēt bez ierastā *basso continuo* atbalsta. Krājumā 26 mazas sonātes, kas glabājas Padujas bibliotēkā, starp visām atrodamas trīs sonātes, kurās iekļauta *aria del Tasso*. Melodijas autors nav zināms. To dziedājuši gondoljeri, skaņās izstāstot itāļu dzejnieka Torkvato Taso poēmu "Atbrīvotā Jeruzaleme". Tartīni simpatizēja Taso vienkāršība un nesamākslotība, un arī viņš pats mūzikā tiecās pēc grieķiskā *musica naturalis*, ieņemot samākslotajam *artificiosa*. Džovanni Sollimas versijā vispirms izskan dziesmas melodija jeb Tartīni XII Solmažora sonātes III daļa *aria del Taso*, un pēc tās – neliela improvizācija.

Rudo priesteri, virtuozo vijolnieku, skolotāju, komponistu, kora un orķestra vadītāju jeb **Antonio Vivaldi** no Venēcijas *Ospedale della Pietà* (bāreņu un trūcīgo ģimeņu atvašu klosterskolas) venēcieši pazina labi. Ar šo iestādi Vivaldi tika saistījis vairāk nekā 30 sava mūža gadus, skolojot, rīkojot koncertus un radot simtiem skaņdarbu talantīgajām skolas mūziķēm. Vēl šodien Venēcijas *Santa Maria della Pietà* baznīcā skan Vivaldi mūzikas koncerti, bet baznīcas sienu rotā

plāksne Vivaldi piemiņai.

Koncerts čellam RV 787 Per Teresa – kā norāda veltījums, arī, visticamāk, tapis kādai talantīgai būtnei. Tas ir Vivaldi vēlīno gadu opuss, taču no darba oriģināla saglabājusies vien orķestra alta partija, kas parasti nav tā izteiksmīgākā līnija koncerta žanrā. Tomēr no minētās alta partijas ir bijis iespējams apjaust gan iecerēto struktūru, gan arī harmoniju. Džovanni Sollimas neatlaidīgie meklējumi vainagojušies panākumiem un Venēcijas bibliotēkā viņš atrada divus manuskriptus – divus Vivaldi čellkoncertus; viena koncerta lauskas atdzimušas un pārrādītas jaunā skaņdarbā. “Pazaudētais koncerts” (*Il Concerto Perduto*) čellam, stīgām un *basso continuo* mīnīnārā veidots kā ierasti trīs daļās. “Tā nav rekonstrukcija – tā pat nav dekonstrukcija, jo alta partijā acīmredzami iztrūkst tematiskā materiāla; tomēr tā ir ārkārtīgi bagātīga un precīza. Es iedvesmojos no visiem redzamajiem partitūras elementiem, “ieelpojot” visu, kas varētu kalpot kā ideja. Un es domāju par Venēciju, zaudēto pilsētu, kas aprakstīta tik daudzās grāmatās, romānos, mākslas darbos, filmās”, sacījis Džovanni Sollima.

Čells kā instruments tika atvasināts no basa vijoles un Itālijā tas bija pazīstams aptuveni pusgadsimtu, pirms Vivaldi tam uzrakstīja pirmos koncertus. Kopumā Vivaldi radījis ap 20 koncertus čellam solo, vienu koncertu diviem čelliem un vēl vairākus čellam un dažādiem instrumentiem. **Koncerts vijolei, čellam un stīgām Sibemolmažorā RV 547**, visticamāk, rakstīts ap 1720. gadu, Venēcijas *Ospedale della Pietà* mūziķēm. Abi soloinstrumenti te attīstīti līdzvērtīgā dialogā, koncerta nelielajā vidusdaļā veidojot izsmalcinātu duetu.

Albāņu tautasdziesma Moj e Bukura More itāļu valodā nozīmē kaut ko līdzīgu *Mia bella mare* vai *Mio è la bella mare* – “Mana skaistā jūra”. Sirsnīgā un poētiskā melodija atklāj dziļu mīlestību pret jūru un saikni ar dabas skaistumu. Taču vienlaikus tā ir ļoti emocionāls un simbolisks vēstījums, kas pauž ilgas pēc dzimtenes un sāpes par izsūtīšanu vai emigrāciju. Tā ir viena no pazīstamākajām balkānu

romāņu tautu melodijām, kas kļuvusi īpaši nozīmīga Itālijas albāņu un grieķu-albāņu kopienu vidū.

Džovanni Sollimas **Moghul** rakstīts 2018. gadā. Sacerējuma iedvesmas avots bijis Antonio Vivaldi eksotiskais vijolkoncerts *Grosso Mogul* (RV 208), kas reflektē par laiku, kad daļa Indijas atradās islāma valdnieku Mogolu impērijas sastāvā (1526–1858). Vienlaikus Sollimas *Mogul* spilgti raksturo viņa savdabīgo stilu, spriegumu un izteiksmes veidu, kurā baroka mūzikas elementi mijas ar laikmetīguma iezīmēm. Stilistiskās nianse gan attāli atgādina Vivaldi paņēmienus, taču šeit nebūs citātu no Vivaldi.

Turpretim **Antonio Vivaldi koncerts II Grosso Mogul RV 208** ir viens no komponista virtuozākajiem un dramatiski piesātinātākajiem vijolkoncertiem. To raksturo īpaši bagātīga ornamentika un pasāžas, kas atvēlētas solovijolei. Koncerts tapis ap 1709. gadu un bijis viens no tiem darbiem, kas iemantojis klausītāju īpašu popularitāti komponista dzīves laikā. Jāteic, ka tā slava aizvijusies arī aiz Itālijas robežām un darbs tik ļoti iedvesmojis Johanu Sebastiānu Bahu, ka šī koncerta pārlikumu Baha daiļradē atradīsiet versijā ērģelēm (BWV 594). Džovanni Sollimu gan vairāk uzrunājusi koncerta otrā daļa *Recitative: Grave*, kas lieliski ilustrē tautas melodiju un oriģinālmūzikas ciešo tuvību.

Dubultkoncerts vijolei un čellam RV 544 ir vēl viens neparasts paraugs, ko Vivaldi, visticamāk, komponējis Venēcijas *Ospedale della Pietà* studiju vajadzībām. Koncerta solisti – vijole un čells šajā gadījumā var brīvi izvēlēties, kuru no solo līnijām atskaņot, jo – vijoles partija pierakstīta basa, savukārt čella līnija – vijoles atslēgā, un abām solo balsīm teju viscaur piedāvāts identisks tematiskais materiāls. Ne velti koncertam dots nosaukums *Il Proteo, o sia il mondo al rovescio* ("Protejs jeb Pasaule kājām gaisā"), norādot uz jūras dievu Proteju grieķu mitoloģijā, kuram piedēvēja spēju pareģot un mainīt savu izskatu. Vivaldi šeit asprātīgi spēlējas ar ideju par hierarhiju solistu vidū – kurš no abiem būs svarīgāks un atskaņos pirmo jeb augšējo līniju.

Venēcijas muzikālā ceļojuma vainagojumā Džovanni Sollima līcis ārkārtīgi simbolisku opusu, kas tīrā veidā ietver un akcentē pārdzimšanas, pārradišanas ideju. Ciklā "Kad mēs bijām koki" (*When*

We Were Trees, 2007) ir sešas daļas, un katrā no tām komponists aicina klausītāju aizdomāties par ikdienišķiem tēliem, reflektējot gan par mežu, kura smaržu pastaigā ieelpo Stradivāri, gan ziedošu magnoliju, kuras zari ar laiku ietiecas viņa dzīvesvietas balkonā. Līdzīgā veidā ciklā tiek apcerēta arhitektūra, pastkartes, un arī ciltskoks – to Sollima licis fināla vietā un veltījis Antonio Vivaldi piemiņai. Baroka laikmeta iezīmes te sintezējas ar Sollimas stila vijumiem, simbolizējot muzikālā mantojuma nodošanu no paaudzes paaudzē.

Kamerorķestris ***Il Pomo d'Oro*** (2012) īsā laikā kļuvis atpazīstams kā izcils vēsturiski informēta mantojuma tradīciju turpinātājs. Kolektīvs var lepoties ar plašu koncertdarbību visā pasaulē, ar iespaidīgu 44 ierakstu klāstu un virkni apbalvojumu, ko saņēmuši vairāki viņu ierakstīti skaņu tvarti. Mūziķu ikdiena ir baroka operas, kas tiek iestudētas uz ievērojamu teātru skatuviem. Pavisam nesen pirmizrādi piedzīvoja G. F. Hendeļa opera "Teodora", kurā publika tika iepazīstināta arī ar *Il Pomo d'Oro* vokālo ansambli. Minētais koncertieraksts ieguva mūzikas žurnāla *BBC Music Magazine* kora mūzikas balvu 2023. Nozīmīgu lomu ieņem arī orķestra solokonzerti, izvēršot īpaši ciešu un radošu sadarbību ar pasaules izcilākajām operbalsīm.

Instrumentālajā repertuārā ansamblis ***Il Pomo d'Oro*** jau kopš 2013. gada sadarbojas ar savu galveno dirigentu un klavesinistu Maksimu Jemeljanichevu (*Maxim Emelyanychev*), kurš šī gada pavasarī ieguva Herberta fon Karajana balvu, kā arī ar galveno viesdirigentu un klavesinistu Frančesko Korti (*Francesco Corti*), bet ansambļa koncertmeistare ir Zefira Valova.

2023. gadā *Il Pomo d'Oro* sadarbībā ar franču ierakstu namu *Aparté* uzsāka nozīmīgu ierakstu sēriju, ieskaņojot visas Volfganga Amadeja Mocarta simfonijas. Pirmie divi ierakstu albumi jau izdoti 2023. gadā.

Il Pomo d'Oro ir oficiāls *El Sistema Greece* vēstnieks pasaulē, atbalstot projektu, kas sniedz bezmaksas mūzikas izglītību bērniem Grieķijas bēgļu nometnēs, kā arī piedāvā meistarklases, koncertus un labdarības koncertus. Laikā, kad pasaulē tika izsludināta Covid-19

pandēmija, *Il Pomo d'Oro* izveidoja tiešsaistes akadēmiju, piedāvājot bezmaksas mūzikas nodarbības mūzikas studentiem visā pasaulē. Akadēmija tagad sadarbojas ar *El Sistema Venezuela* un piedāvā tiešsaistes meistarklases baroka mūzikā arī Karakasā, bet no 2024. gada šāda sadarbība izveidota ar Sanfrancisko konservatoriju. Nākotnē *Il Pomo d'Oro Academy* plāno meistarklašu ciklu un darbnīcas – Monte Sansvīno Toskānas reģionā, Itālijā.

Ansambļa nosaukums *Il Pomo d'Oro* ir precīza atsauce uz itāļu baroka komponista Antonio Česti operu (1666), kurā stāstīts par Hābsburgu dinastijas Svētās Romas impērijas ķeizara Leopolda I un Spānijas Margaritas Terēzes kāzu svinībām Vīnē. Opera bija daļa no impērijas svinībām, kas ietvēra 73 000 uguņošanas raķešu un 300 zirgu baletu.

Tekstu sagatavoja Inga Žilinska

LIELAIS DZINTARS

LIEPĀJAS KONCERTZĀLE

JUBILEJAS FESTIVĀLA NOTIKUMI:

11. OKTOBRIS | 18.00

MALI UGUNS. OUMOU SANGARÉ

17. OKTOBRIS | 11.00 UN 19.00

LIEPU TĒVA TEIKAS. IZRĀDE ĢIMENĒM

25. OKTOBRIS | 18.00

**PATRĪCIJA KOPAČINSKA, "KREMERATA BALTICA"
UN GIDONS KRĒMERS**

26. OKTOBRIS | 15.00

KVINTETS "CARION". PASAULES DEJAS

7. UN 8. NOVEMBRIS | 19.00

**ŠĒNBERGA "GURRES DZIESMAS".
JUBILEJAS SVINĪBAS**

bilesuparadize.lv
lielaiddzintars.lv

Liepāja

LATVIJAS
SKOLAS **SOMĀ**

21. SEPTEMBRIS | SVĒTDIENA | 15.00
KAMERZĀLE

Dzejkoncerts
GUNA ZARIŅA.
DZELTENS TROTUĀRS

PERSONĪGI
KONCERTSĒRIJA

14. DECEMBRIS | SVĒTDIENA | 15.00
KAMERZĀLE

BAHU ĢIMENE.
ANSAMBLIS "DŽEZBAROKS"

Bilētes: bilesuparadize.lv
Informācija: lielaisdzintars.lv